DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

20. marts 2003 *

I sag C-143/02,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Valero Jordana og R. Amorosi, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved U. Leanza, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato M. Fiorilli, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: italiensk.

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, 6 og 7 i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206, s. 7), idet den har vedtaget forskrifter til gennemførelse af direktivet,

— som udelukker projekter fra anvendelsesområdet for reglerne om vurdering af virkningerne på miljøet, der, fordi de kan påvirke lokaliteter af fællesskabsbetydning væsentligt, er forskellige fra de projekter, som er opregnet i den italienske lovgivning til gennemførelse af direktiverne om vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet

— som ikke giver mulighed for i de særligt beskyttede områder at anvende den forpligtelse, der påhviler medlemsstatens kompetente myndigheder, til at iværksætte passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne samt forstyrrelser af de arter, for hvilke disse områder er udpeget, for så vidt som disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktiv 92/43's målsætninger

— som ikke giver mulighed for at anvende de bevaringsforanstaltninger, der er omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 2, for de i direktivets artikel 5, stk. 1, nævnte lokaliteter,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne C. Gulmann (refererende dommer) og F. Macken,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. januar 2003,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 17. april 2002 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 226 EF anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, 6 og 7 i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206, s. 7, herefter »levestedsdirektivet«), idet den har vedtaget forskrifter til gennemførelse af direktivet,

— som udelukker projekter fra anvendelsesområdet for reglerne om vurdering af virkningerne på miljøet, der, fordi de kan påvirke lokaliteter af fællesskabsbetydning væsentligt, er forskellige fra de projekter, som er opregnet i den italienske lovgivning til gennemførelse af direktiverne om vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet

— som ikke giver mulighed for i de særligt beskyttede områder at anvende den forpligtelse, der påhviler medlemsstatens kompetente myndigheder, til at iværksætte passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne samt forstyrrelser af de arter, for hvilke disse områder er udpeget, for så vidt som disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for levestedsdirektivets målsætninger

— som ikke giver mulighed for at anvende de bevaringsforanstaltninger, der er omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 2, for de i direktivets artikel 5, stk. 1, nævnte lokaliteter.

Relevante retsforskrifter

2 Levestedsdirektivets artikel 5 bestemmer:

»1. Når Kommissionen i undtagelsestilfælde finder, at en lokalitet med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, der på grundlag af relevante og

pålidelige videnskabelige oplysninger forekommer den at være uundværlig for opretholdelsen af denne prioriterede naturtype eller for denne prioriterede arts overlevelse, ikke er opført på en national liste, jf. artikel 4, stk. 1, indledes der en bilateral samrådsprocedure mellem den pågældende medlemsstat og Kommissionen med henblik på at sammenligne de videnskabelige data, som parterne har anvendt.

2. Hvis der fortsat er uenighed efter udløbet af en samrådsperiode på højst seks måneder, sender Kommissionen et forslag til Rådet om udvælgelse af lokaliteten som en lokalitet af fællesskabsbetydning.

3. Rådet træffer afgørelse med enstemmighed inden tre måneder efter forslagets forelæggelse.

4. I samrådsperioden, og indtil Rådet træffer afgørelse, er den berørte lokalitet omfattet af artikel 6, stk. 2.«

3 Levestedsdirektivets artikel 6, stk. 2-4, har følgende ordlyd:

»2. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for dette direktivs målsætninger.

3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de — hvis det anses for nødvendigt — har hørt offentligheden.

4. Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.«

4 Levestedsdirektivets artikel 7 fastsætter:

»Forpligtelserne i artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i nærværende direktiv træder i stedet for forpligtelserne i artikel 4, stk. 4, første punktum, i direktiv 79/409/EØF, for så vidt angår de områder, der er udlagt som særligt beskyttede efter artikel 4, stk. 1,

eller tilsvarende anerkendt efter artikel 4, stk. 2, deri, fra datoen for nærværende direktivs iværksættelse eller fra den dato, hvor en medlemsstat har udlagt eller anerkendt områderne efter direktiv 79/409/EØF, hvis denne dato er senere.«

Den administrative procedure

5 Da Kommissionen var af den opfattelse, at det af de italienske myndigheder meddelte dekret fra republikkens præsident nr. 357 af 8. september 1997 (GURI nr. 248, supplemento ordinario nr. 219/L af 23.10.1997, herefter »præsidentdekretet«) ikke sikrede en korrekt gennemførelse af levestedsdirektivet, fremsendte Kommissionen den 4. april 2000 en åbningsskrivelse, hvori Den Italienske Republik blev anmodet om at fremkomme med sine bemærkninger hertil.

6 Ved skrivelse af 27. juni 2000 fremsendte den italienske regering et notat til Kommissionen udarbejdet af Miljøministeriet, i hvilket ministeriet oplyste, at det allerede havde kendskab til de mangler, som Kommissionen havde påpeget, og at ministeriet havde opdaget andre mangler, der kunne skabe alvorlige problemer ved præsidentdekretets iværksættelse. Samtidig anførte ministeriet, at en høring af de regionale myndigheder var blevet påbegyndt for et år siden med det formål at ændre teksten i nævnte dekret.

7 Den 8. september 2000 fremsendte den italienske regering yderligere et notat fra Miljøministeriet til Kommissionen, dateret den 29. august 2000, hvori ministeriet oplyste, at forslaget om ændring af præsidentdekretet var blevet godkendt, og at alle senere ændringer, der måtte blive foretaget i løbet af proceduren for sidste behandling og endelig godkendelse, ville blive meddelt Kommissionen.

8 Da Kommissionen ikke modtog yderligere oplysninger om vedtagelsen af retsakten til ændring af præsidentdekretet, fremsatte Kommissionen den 25. juli 2001 en begrundet udtalelse over for Den Italienske Republik, hvori åbningsskrivelsens klagepunkter blev gentaget, og medlemsstaten blev opfordret til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme den begrundede udtalelse inden for en frist på to måneder fra udtalelsens meddelelse.

9 Da Kommissionen ikke modtog svar fra de italienske myndigheder, besluttede den at anlægge nærværende sag.

Søgsmålet

10 Den Italienske Republik har ikke bestridt Kommissionens klagepunkter. Desuden har Den Italienske Republik til hensigt at ændre præsidentdekretet, så det indholdsmæssigt svarer til det af Kommissionen anførte, navnlig artikel 5 og 6 om vurdering af virkningerne på miljøet af visse projekter, henholdsvis bevaring af andre områder end de særligt beskyttede områder, samt at indsætte en artikel 4a i dekretet, der gennemfører levestedsdirektivets artikel 5. Der er dog uenighed mellem regionerne og den italienske stat om, hvilken myndighed der er kompetent til at regulere området.

11 Det er herved tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af fast praksis, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger traktatbrud, skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse (jf. bl.a. dom af 6.12.2001, sag C-148/00, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 9823, præmis 7), og at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig

bestemmelser, fremgangsmåder eller forhold i sin nationale retsorden til støtte for, at et direktiv ikke er blevet gennemført inden for den fastsatte frist (jf. i denne retning dom af 8.3.2001, sag C-276/98, Kommissionen mod Portugal, Sml. I, s. 1699, præmis 20, og af 28.11.2002, sag C-392/01, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 11111, præmis 9).

12 Det er i strid med levestedsdirektivets artikel 6, stk. 3, at man fra dets anvendelsesområde udelukker projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, hvis projektet kan påvirke den pågældende lokalitet væsentligt. Direktivets artikel 7 bestemmer bl.a., at artikel 6, stk. 2, finder anvendelse på de særligt beskyttede områder, der er udlagt i medfør af Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT L 103, s. 1). Det bestemmes i levestedsdirektivets artikel 5, at i perioden for bilateralt samråd mellem medlemsstaten og Kommissionen, og indtil Rådet træffer afgørelse, er den berørte lokalitet omfattet af beskyttelsesordningen i henhold til direktivets artikel 6, stk. 2.

13 Eftersom levestedsdirektivets artikel 5, 6, og 7 ikke er fuldstændigt gennemført inden for den fastsatte frist, bør der gives Kommissionen medhold i dens søgsmål.

14 Det bør derfor fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til levestedsdirektivets artikel 5, 6, og 7, idet den har vedtaget foranstaltninger til gennemførelse af direktivet,

— som udelukker projekter fra anvendelsesområdet for reglerne om vurdering af virkningerne på miljøet, der, fordi de kan påvirke lokaliteter af fællesskabsbetydning væsentligt, er forskellige fra de projekter, som er opregnet i den italienske lovgivning til gennemførelse af direktiverne om vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet

— som ikke giver mulighed for i de særligt beskyttede områder at anvende den forpligtelse, der påhviler medlemsstatens kompetente myndigheder, til at iværksætte passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne samt forstyrrelser af de arter, for hvilke disse områder er udpeget, for så vidt som disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for levestedsdirektivets målsætninger

— som ikke giver mulighed for at anvende de bevaringsforanstaltninger, der er omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 2, for de i direktivets artikel 5, stk. 1, nævnte lokaliteter.

Sagens omkostninger

15 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Italienske Republik tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Den Italienske Republik har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

1) Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 5, 6 og 7 i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, idet den har vedtaget foranstaltninger til gennemførelse af direktivet,

— som udelukker projekter fra anvendelsesområdet for reglerne om vurdering af virkningerne på miljøet, der, fordi de kan påvirke lokaliteter af fællesskabsbetydning væsentligt, er forskellige fra de projekter, som er opregnet i den italienske lovgivning til gennemførelse af direktiverne om vurdering af visse projekters indvirkning på miljøet

— som ikke giver mulighed for i de særligt beskyttede områder at anvende den forpligtelse, der påhviler medlemsstatens kompetente myndigheder, til at iværksætte passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne samt forstyrrelser af de arter, for hvilke disse områder er udpeget, for så vidt som disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktiv 92/43's målsætninger

— **som ikke giver mulighed for at anvende de bevaringsforanstaltninger, der er omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 2, for de i direktivets artikel 5, stk. 1, nævnte lokaliteter.**

2) **Den Italienske Republik betaler sagens omkostninger.**

Puissochet Gulmann Macken

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. marts 2003.

R. Grass

Justitssekretær

J.-P. Puissochet

Formand for Tredje Afdeling